Praktični napotki za pogovor o pornografiji

Primerno za: 7.-9. razred osnovne šole in srednjo šolo

Pred pogovorom

Verjamemo, da je pornografija težka tema, o kateri pa mladi želijo slišati in govoriti tudi v šolskem prostoru. Z vašo pomočjo bodo lahko razrešili marsikatero stisko, zato jim predstavite, kaj vse je pornografija **(seksting, deep fake, spletna pornografija,...)**. Svoja sporočila in temo **prilagajate razvojni stopnji mladostnikov** in se izogibajte obravnavi pornografije kot povsem samostojne teme. Raje jo vključite v okvir širših vsebin (odnosi in spolnost, medijska pismenost ali varnost na spletu). Pri tem so vam lahko v pomoč spletne strani *Safe.si* in *The Line*. Pogovor naj bo, kolikor je le mogoče, **dialog, ne predavanje**. Prisluhnite mladostnikom in jim dajte možnost, da izrazijo svoja mnenja, da sprašujejo in razmišljajo. Zadostuje, da poslušate in skušate razumeti njihove poglede, izogibajte se podajanju enostranskih razlag ali moralnih sporočil. Če razpravljajte s celim razredom, se dogovorite, da udeleženci **ne delite osebnih izkušenj**.

Za začetek pogovora

Pogovor začnite z radovednim in odprtim pristopom in odprtimi vprašanji (kaj, kako, zakaj). Bodite kreativni, uporabite lahko različne pedagoške pristope. Za izhodišče lahko uporabite:

popularno kulturo

Npr. film, televizijsko oddajo, videoigro, objavo na družbenih omrežjih, oglas ali glasbeni videospot, ki ste si ga nedavno vsi ogledali. Pogovorite se o seksualizirani družbi, pričakovanjih, ki so povezana s spolom, potrošniški družbi,...

- Zakaj oglas uporablja seksualizirane podobe za prodajo izdelka?
- Zakaj glasbenice nastopajo zelo pomanjkljivo oblečene?
- Zakaj se fante pogosto predstavlja kot zelo močne in samozavestne?
- Kaj menite o tem, kako pornografija prikazuje ženske in moške?

spolne stereotipe in družbene vloge

- Ali se vam zdi, da ima družba različna pričakovanja do moških in žensk? Kaj pomeni biti »pravi moški« ali »prava ženska«? Kako se počutite glede teh pričakovanj?
- Kakšno vlogo ima pri tem pornografija?

družbene predstave o spolnosti

Mladi o spolnosti prejemajo različna sporočila – od družine, vrstnikov, medijev in širše družbe. To je lahko dober uvod v pogovor o pornografiji.

Lahko vprašate:

- Kako mislite, da mladi spoznavajo spolnost? Od kod ali od koga dobivajo informacije?
- Ali menite, da se mladi o spolnosti učijo tudi iz pornografije? Zakaj?
- Kakšna sporočila po vašem mnenju prinaša pornografija?

Avtorji: Kristina Jerovšek, Alenka Hafner, Nastja Salmić Tisovec

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

varnost na spletu

Vemo, da so mnogi mladi pornografiji izpostavljeni nenamerno, na primer prek nepričakovanih rezultatov iskanja ali pojavnih oken na spletu. Če pogovor začnete s priznanjem, da se takšna izpostavljenost lahko zgodi povsem naključno, lahko zmanjšate občutek sramu ali obrambno držo in mladim pomagate, da o temi lažje spregovorijo.

- Kako imate na svojih napravah nastavljene nastavitve zasebnosti in varnosti?
- Ste se že kdaj srečali z nadlegovanjem ali ustrahovanjem na spletu?
- Ste kdaj naleteli na vsebine, ki so bile čudne ali niso bile tisto, kar ste pričakovali? Veliko ljudi poroča, da se to pogosto zgodi prav pri spolnih vsebinah. Se je to že zgodilo tudi vam? Kako ste se ob tem počutili? Kaj ste storili?

Ideje za pogovor

Ko pogovor steče, mladim pomagajte predvsem razvijati kritično razumevanje pornografije. To pomeni, da jih spodbujate, da prepoznajo sporočila (na primer seksistična ali stereotipna) ter razmislijo, kako se ta razlikujejo od resničnih odnosov, ki temeljijo na privolitvi, spoštovanju, varnosti, zdravju in vzajemnem zadovoljstvu. Primeri vprašanj:

Kakšna je razlika med spolnim odnosom v pornografiji in v resničnem življenju?

Zdrav spolni odnos temelji na privolitvi, spoštovanju, povezanosti in zadovoljstvu obeh partnerjev. Kljub temu, da v partnerskem odnosu zavzema pomembno mesto pa ni njegov osrednji ali najpomembnejši del. V pornografiji pa pogosto vidimo spolno agresijo, malo pozornosti do vzajemnega užitka, moško prevlado nad ženskami in pogosto ni privolitve. Pornografija lahko mladim pokaže določene spolne prakse ali dele telesa, vendar jih ne uči, kako v resničnem življenju graditi spoštljive, varne in zdrave odnose.

Ali so telesa v pornografiji realistična?

V pornografiji pogosto nastopajo profesionalni igralci. Nekateri imajo kirurško spremenjena telesa ali uporabljajo različne pripomočke oziroma zdravila za izboljšanje spolne zmogljivosti (npr. Viagra).

To lahko pri mladih ustvari nerealna pričakovanja glede videza telesa ali spolne zmogljivosti ter povzroči pritisk, negotovost ali težave s telesno samopodobo.

Kako pornografija vpliva na spolne odnose?

Pogosto gledanje pornografije lahko vpliva na pričakovanja o spolnosti. Moški, ki redno gledajo pornografijo, so bolj nagnjeni k spolni agresivnosti in prisili (pritisku na partnerko, naj stori nekaj, česar ne želi). Brez pornografije se težko vzburijo, pogosteje imajo težave z erekcijo in lahko se zgodi, da bodo pornografijo imeli raje kot prave partnerke. Pornografija lahko pri mladih povzroči tudi nerealna spolna pričakovanja, zaradi česar jim spolni odnos v resničnem življenju ni tako prijeten.

Ali je pornografija bolj podobna dokumentarnim filmom ali igrani zvrsti filma?

Pornografija je bližje igrani zvrsti filma, saj so prizori načrtovani, režirani in odigrani. Ne prikazuje realnih odnosov ali spolnosti na dokumentaren način, temveč gre za uprizorjeno vsebino.

Zaključek

Pogovor o pornografiji lahko pri mladih sproži številna vprašanja. Namen takšnega pogovora ni podajanje enostavnih odgovorov, temveč spodbujanje razmišljanja in kritičnega presojanja. Mladi imajo dragocene poglede, ideje in mnenja. Podprimo jih pri razvijanju znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo za spoštljive, enakopravne in zdrave odnose.

Vir: The Light Project, The Line | Prevod in priredba: NIJZ